

УДК 336.647:338.23

Мяло О.Є.¹, Гавриш С.О.²

¹ асп. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-113м НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ЛІЗИНГОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Перехід України до ринкової економіки і активне включення в світові господарські процеси вимагають розширення методів комерційної діяльності підприємств. В сучасній світовій практиці поширилися «нетрадиційні» форми комерційних фінансових відносин між продавцем і покупцем за участі посередників. Однією з таких форм є лізинг – вид підприємницької діяльності, який викликав швидке зростання економіки капіталістичних країн, став самостійною сферою вкладання капіталу. Зазвичай лізингові операції розглядаються як варіант довгострокової оренди. Однак при деяких формах лізингу по закінченню договору можливий перехід права власності. У таких випадках лізингова угода нагадує продаж у розстрочку. Це зручна форма фінансування споживача. Серед причин бурхливого розвитку лізингових операцій у світовій комерції виділимо ці: швидке моральне старіння техніки; зростаюча конкуренція; потреба в реалізації капіталомістких проектів; поширення переваг отримання обладнання в оренду; збільшення виручки завдяки використанню податкових пільг; переваги податкового і амортизаційного законодавства.

В умовах дії в Україні воєнного стану постало питання щодо можливості несплати лізингових платежів. Загалом відповідь на нього залежить від умов угоди та законодавства країни, де її укладено. В ряді країн умови лізингової угоди залишаються незмінними. Вітчизняне законодавство також не містить положення про звільнення лізингоплатежів на період дії воєнного стану. Однак, умови договору

встановлюються сторонами на основі узгоджень. Якщо у ньому передбачено можливість звільнення від платежів, то це може бути реалізовано. Якщо ж ні – платежі мають бути сплачені під загрозою притягнення до відповідальності. Також під час дії воєнного стану може бути обмежена діяльність підприємств, що надають лізингові послуги, можуть змінюватися умови роботи лізингових компаній.

Сьогодні лізингоодержувачі опинилися в складних умовах. Вони позбавляються не лише майна (предмета лізингу), яке було втрачено, пошкоджено або знищено, а й інструментів та можливостей отримати допомогу у компенсації таких втрат від страхових компаній.

Пропонується доручити компетентним органам держави розглянути питання звільнення лізингоодержувачів, які перебували (перебувають), здійснювали свою діяльність на окупованих територіях, територіях ведення активних бойових дій, від обов'язку здійснювати лізингові платежі під час дії воєнного стану в Україні, щодо предмета лізингу, стосовно якого лізингоодержувачем втрачена можливість розпорядження, володіння і користування, та про обов'язок лізингодавців списувати лізингові борги щодо знищеного, пошкодженого та/або безповоротно втраченого майна лізингоодержувачів. Окремо встановити пряму заборону страховим компаніям відмовляти у задоволенні покриття фінансових втрат лізингоодержувачів та лізингодавців, понесених ними внаслідок військової агресії Російської Федерації на Україні.

Можливими кроками до вирішення складної ситуації у відносинах фінансового лізингу в Україні вважається внесення змін до чинного законодавства. Зокрема, слід доповнити статтю 16 Закону України «Про фінансовий лізинг» таким положенням: «У період дії в Україні воєнного, надзвичайного стану та у строк 180 днів після його припинення або скасування у разі прострочення лізингоодержувачем, який на момент початку дії воєнного, надзвичайного стану був зареєстрований на тимчасово окупованій території, території ведення активних бойових дій, виконання грошового зобов'язання за договором фінансового лізингу з підстав та за умови втрати можливості розпоряджатися, володіти та користуватися об'єктом фінансового лізингу – лізингові платежі не нараховуються».

Пропонується також доповнити статтю 18 Закону України «Про фінансовий лізинг» положенням в такій редакції: «Забороняється вимагати повернення об'єкта фінансового лізингу з тимчасово окупованих територій та в період дії воєнного стану в Україні».

Слід доповнити статтю 22 Закону України «Про фінансовий лізинг» пунктом 5 в такій редакції: «У період дії в Україні воєнного,

надзвичайного стану страховикам заборонено відмовляти у задоволенні вимог про страхові відшкодування (покриття страхових випадків) в зв'язку із ушкодженням, знищенням об'єктів фінансового лізингу внаслідок бойових дій на території України, в тому числі, внаслідок протиправного заволодіння об'єктом лізингу, влучання бомби, снаряду або іншого засобу ведення війни».

Отже, умови договору лізингу встановлюються сторонами на основі узгоджень. Якщо у ньому передбачено можливість звільнення від платежів на період дії воєнного стану, то це може бути реалізовано. Якщо ж ні – платежі мають бути сплачені під загрозою притягнення до відповідальності. Внесення змін у чинне законодавство дозволить офіційно вирішити проблему несплати платежів за договором лізингу.